

N:o 54.

Ank. till Riksd. kansli den 6 maj 1902, kl. 7 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående lagstiftning i fråga om deposition af värdepapper.

Lagutskottet har till behandling förehafat en inom Andra Kammar-
ren af herr *V. L. Moll* väckt och till utskottet hänvisad motion, n:o 38,
af denna lydelse:

»Det svenska bankväsendet har under det senaste årtiondet tagit
en synnerligen kraftig utveckling icke endast utåt genom grundandet af
nya banker samt ökning af bankernas grundfonder och omsättnings-
summor; äfven inåt har utvecklingen varit mycket stark: nya verksam-
hetsområden hafva skapats, bankaffärerna hafva blifvit allt mångsidigare,
banktekniken allt fullkomligare. Bankerna hafva blifvit allt mera skickade
att tillgodose den allmänna rörelsens växande kraf.

På det att denna utveckling ej må urarta, måste emellertid lag-
stiftningen steg för steg följa med för att ingripa hindrande, der ut-
vecklingen hotar att inslä på farliga vägar, eller reglerande, der till
allmänhetens trygghet lagbestämmelser visa sig erforderliga.

Bland nya verksamhetsgrenar, bankerna skapat sig, är den rörelse,
som af deras så kallade notariatafdelningar utöfvas. Helt och hållet
ny kan denna verksamhetsgren visserligen icke kallas, ty äfven före

notariatafdelningarnes inrättande bedrefvo nog åtskilliga banker en del af den rörelse, hvarmed dessa afdelningar syssla. Men genom notariat-afdelningarnes inrättande har denna verksamhet satts i system.

En bland notariatafdelningarnes viktigaste funktioner är att till förvar och skötsel mottaga värdepapper. Denna verksamhet är lika naturlig för bankerna som gagnelig för allmänheten. Densamma är egnad att tillföra bankerna nya kunder och nya affärer. För allmänheten och i all synnerhet för småkapitalister utan affärsvana medför den stora fördelar: mot en ringa afgift erbjudes försäkring mot förluster i följd af stöld, brand, försummad iakttagelse af in-tecknings-förnyelser eller obligationsutlottningar m. m.

Då denna verksamhet följaktligen är förtjent af uppmuntran från allmänhetens sida, är det af största vikt, att densamma genom i tid vidtagna lagstiftningsåtgärder regleras och tryggas.

Ett hufvudvilkor för en fruktbringande utveckling af notariatafdelningarnes verksamhet är, att denna strängt skiljes från bankernas öfriga verksamhet. Genom notariatafdelningarnes upprättande hafva visserligen bankerna sjelfva sörjt för att denna rörelsegren blifvit från den öfriga bankverksamheten skild. Men denna skilsmessa, som borde vara reel och lagstadgad, är för närvarande uteslutande formel och frivillig.

Det är en grundväsentlig skilnad emellan att hos en bank insätta kontanta penningar, som banken eger att använda i sin rörelse, och att hos en bank deponera värdepapper, öfver hvilka banken icke eger att förfoga. En penningdeposition hos en bank innebär en viss risk; banken *kan* råka på obestånd och deponenten förlora större eller mindre del af sina insatta penningar. Men en deposition af värdepapper borde icke innebära en dylik risk. Så vidt görligt är, borde den möjligheten vara utesluten, att en person, som hos en bank till förvar och vård deponerat till exempel svenska statens obligationer, skulle, derest banken råkade på obestånd, kunna komma i den ställningen, att han, i stället för att vid anfordran återfå sina obligationer, nödgades hos bankens konkursmassa bevaka värdet af desamma såsom fordran utan för-månsrätt.

Behovvet af särskilda lagbestämmelser angående hithörande för-hållanden — utöfver tillämpliga bestämmelser i allmänna strafflagen — har man insett i Tyskland, hvarest finnes en särskild lag om de skyldigheter, som åligga mottagare af andras värdepapper till förvar, den så kallade depotlagen af den 5 juli 1896. Denna lag ålägger mottagaren att hålla särskild bokföring öfver till förvar mottagna värde-

papper, att hålla dessa papper skilda från mottagarnes egna papper, samt stadgar stränga straff för öfverträdelse häraf.

Då denna gren af bankernas verksamhet redan antagit betydande utsträckning — här i Stockholm finnas minst fem banker, som inrättat särskilda notariatafdelningar, hvarförutom banker, som icke hafva dylika afdelningar, pläga af kunder mottaga värdepapper till förvar —; då vidare är att hoppas, att denna rörelsegren kommer att till allmänhetens och bankernas fromma ytterligare utvecklas, så torde ur synpunkten af båda parternas intresse lagstiftningsåtgärder böra vidtagas till tryggande, så långt görligt är, af deponentens rätt att under alla förhållanden vid anfordran återbekomma sina värdepapper.

Såsom mönster för dylika lagbestämmelser torde den tyska depotlagen i åtskilliga afseenden kunna tjena.

Med anledning af hvad jag sålunda haft äran anföra, tillåter jag mig vördsamt hemställa, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lag om de förpligtelser, som åligga mottagare af värdepapper till förvar.»

Såsom af den förevarande motionen framgår, har i densamma gifvits uttryck åt önskvärdheten af, att i en särskild lag måtte närmare bestämmas de skyldigheter, som åligga den, hvilken till förvar och skötsel emottager annans värdepapper. I motsats till motionären anser emellertid lagutskottet, att något större behof af en dylik lag ej kan anses föreligga. Redan i nu gällande lag, uti 12 kap. handelsbalken, finnas föreskrifter i detta ämne, hvilka väl ej kunna anses uttömmande, men hvilka dock, efter utskottets förmenande, äro byggda på en riktig grund och i hufvudsak ganska tillfredsställande. En omarbetning af den omfattning och i det syfte, motionären föreslagit, synes därför icke vara så nödig, att någon särskild lagstiftningsåtgärd därför bör vidtagas, utan torde med den af motionären väckta frågan kunna anstå, till dess vid en blifvande revision af handelsbalken i dess helhet äfven förberörda kapitel af densamma blir föremål för omarbetning. Såsom motionären framhållit, är det en väsentlig skilnad mellan, å ena sidan, att i en bank insätta kontanta penningar, t. ex. å s. k. depositionsräkning, hvilka penningar banken får i sin rörelse använda, hvaremot insättaren får en fordran hos banken, samt, å andra sidan, att i

förvar hos en bank lemna vissa värdepapper, öfver hvilka banken icke eger förfoga; i senare fallet får icke banken eganderätt till dessa papper, utan de förblifva deponentens egendom. Nödgas banken göra konkurs, eger samma förhållande rum, som då en enskild person, hvilken i sin vård mottagit annans gods, måste afstå sin egendom till borgenärernas förnöjande; deponenten behöfver nemligen ej bevaka den deponerade egendomens värde i konkursen, utan han har rätt att ur konkursboet uttaga samma sin egendom. Skulle åter vid anfordran hos den, i hvars vård annans gods blifvit anförtrodt, godset ej finnas i behåll, föreligger ett brottsligt förfarande, som ju ej kan genom någon lag förekommas, men hvarför straffbestämmelser finnas i strafflagen stadgade.

Utskottet får alltså hemställa,

att herr Molls förevarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 6 maj 1902.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.